

Budovy

PRÍSTUPNÉ

pre všetkých

NEzávislý = nás
život

socia

Budovy NE PRÍSTUPNÉ pre všetkých

Príručka mapuje právne možnosti pre osoby so zdravotným postihnutím znevýhodnené v dôsledku fyzickej neprístupnosti budovy verejnej správy či poskytovateľa služby.

OBSAH

A. Oslovenie prevádzkovateľa	4
B. Mimosúdne spôsoby nápravy	6
1. Verejný ochranca práv	7
2. Komisár pre osoby som zdravotným postihnutím	8
3. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	9
C. Súdne konania na dosiahnutie bezbariérovej prístupnosti budovy	11
1. Správna žaloba na krajskom súde	12
2. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom	14
3. Žaloba na ochranu osobnosti	16
D. Iné spôsoby poukázania na problém neprístupnosti	19
1. Využívanie svojho práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných priamo ako občan - občianska participácia	20
2. Medializácia	21
3. Spájanie sa	22
O príručke	23

A. Oslovenie prevádzkovateľa

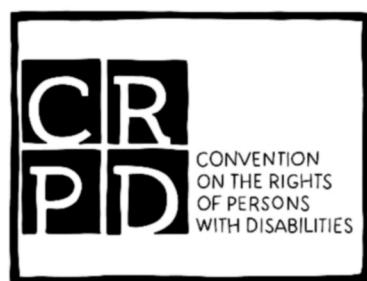
Prvým krokom v snahe o vyriešenie situácie je možnosť vyriešiť vec bez zapojenia štátnych orgánov. Napríklad adresovaním žiadosti o umožnenie bezbariérového prístupu.

Povinnosť zabezpečiť bezbariérový vstup do budov majú predovšetkým štátne a samosprávne orgány, ale aj poskytovatelia verejných služieb, ktorí v mene verejnej moci konajú, napr. obecné podniky atď>.

Všetky tieto orgány sú povinné zabezpečiť bezbariérovú prístupnosť budov pre osoby so zdravotným postihnutím - na základe medzinárodných zmlúv.

Najmä na základe článku 9 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z.), ktorý znie:

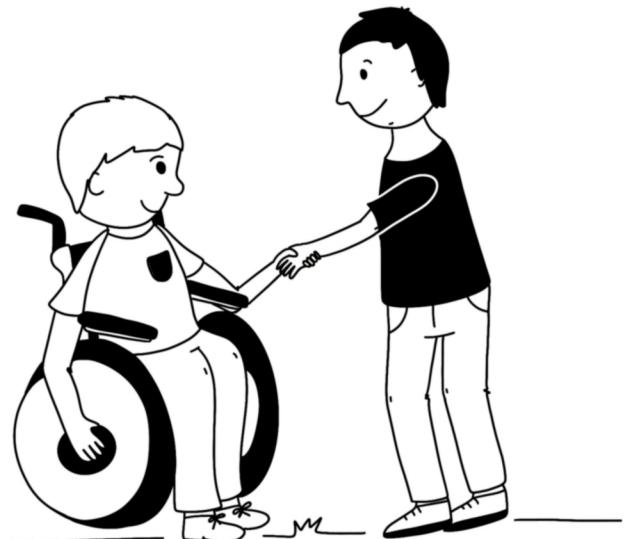
„S cieľom umožniť osobám so zdravotným postihnutím, aby mohli žiť nezávislým spôsobom života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života, zmluvné strany prijmú príslušné opatrenia, ktoré zabezpečia osobám so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými prístup k fyzickému prostrediu, k doprave,

*k informáciám a komunikácií vrátane
informačných a komunikačných
technológií a systémov,
ako aj k ďalším prostriedkom a službám
dostupným alebo poskytovaným
verejnosti,
a to tak v mestských,
ako aj vo vidieckych oblastiach.*

*Tieto opatrenia, ktoré budú zahŕňať
identifikáciu a odstraňovanie prekážok
a bariér brániacich prístupnosťi,
sa budú vzťahovať, okrem iného,
na:*

- 1. budovy, cesty, dopravné a iné vnútorné
a vonkajšie zariadenia
vrátane škôl, obytných budov,
zdravotníckych zariadení a pracovísk;*
- 2. informačné, komunikačné a iné služby
vrátane elektronických
a pohotovostných služieb.“*

B. Mimosúdne spôsoby nápravy

Ak priama komunikácia s prevádzkovateľom zlyhá,
potom existuje niekoľko ďalších postupov
mimo súdnu sieň, ktoré možno vyskúšať.

Obrátiť sa môžete na tieto autority:

1. Kancelária verejného ochrancu práv
2. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím
3. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

1. Kancelária verejného ochrancu práv

Verejný ochrancu práv môže podnet,
pri ktorom zistí porušenie ľudských práv,
oznámiť orgánom verejnej správy a navrhnuť im konkrétnu opatrenia.

Z podnetu musí byť zrejmé, akej veci sa týka,
proti ktorému orgánu smeruje a čo sa ním sleduje.
Anonymné podnete nemusí verejný ochrancu práv vybaviť,
ale podávateľ môže požiadat o utajenie svojej totožnosti.

Podnet je možné doplniť prílohami a kópiami dokumentov,
ktoré máte k dispozícii.

VOĽ

Podnet je možné podať elektronicky na:

<https://vop.gov.sk>

Pokiaľ po uplynutí funkčného obdobia
Národná rada nezvolí nového verejného ochrancu práv,
až do vymenovania jeho nástupcu
môže Kancelária verejného ochrancu práv spracovať podnety,
ale nie rozhodovať o ich vybavení.

2. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

- Osoby so zdravotným postihnutím, ktorých práva boli porušené, sa môžu obrátiť na samostatného Komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.
- Okrem orgánov verejnej správy sa môže zaoberať aj porušovaním práv zo strany právnických osôb a podnikateľov.

Podnet je možné podať elektronicky na:

<https://www.komisarprezdravotnepostihnutych.sk>

- Anonymné podnete nemusí komisár vybaviť, ale podávateľ môže požiadať o utajenie svojej totožnosti.
- Komisár po podaní podnetu vie poskytnúť poradenstvo adresovať orgánom vyjadrenie o porušení práv, alebo navrhnuť zmenu právnej úpravy.

ÚRAD KOMISÁRA PRE OSOBY
SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUТИM

3. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

 Poskytuje právnu pomoc obetiam diskriminácie.

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Koná na základe podnetu,
ktorý môžete podať aj elektronicky na:

info@snslp.sk

 Podnet musí obsahovať:

- ✓ meno a priezvisko
- ✓ označenie konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby, o ktorej píšete
- ✓ presný opis veci, ktorej sa žiadosť týka
- ✓ čoho sa domáhate
- ✓ kópie dokladov, ktoré preukazujú vaše tvrdenia

 Stredisko poskytuje právnu pomoc, zastupuje vás v súdnom konaní,
ako aj pri mimosúdnom riešení problému podľa vášho želania.

 Slovenské národné stredisko pre ľudské práva môže poskytnúť právnu pomoc pri
súdnych konaniach, ako sú popísané nižšie.

Poznámky

C. Súdne konania na dosiahnutie bezbariérovej prístupnosti budovy

Ak predchádzajúce možnosti upozornení zlyhajú,
potom sú k dispozícii aj súdne cesty.

Existuje niekoľko spôsobov, ako to môžeme urobiť.

Najčastejšie sú tieto:

1. Správna žaloba na krajskom súde
2. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci
nesprávnym úradným postupom
3. Žaloba na ochranu osobnosti

1. Správna žaloba na krajskom súde

Prístupnosť budov patrí medzi základné ľudské práva, ktoré zaväzujú orgány verejnej moci na základe ústavy a medzinárodných zmlúv.

Zásah do týchto práv je možné napadnúť tzv. zásahovou žalobou na správnom súde.

Zásahová žaloba sa podáva na krajský súd v tom kraji, kde má sídlo žalovaný orgán verejnej správy.

Žalobu môže podať plnoletá osoba spôsobilá na právne úkony, ako aj zákonný zástupca v mene maloletej osoby, či osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony.

Žalobca musí byť v konaní o zásahovej žalobe zastúpený advokátom.

 Žaloba musí byť podaná v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom orgánu verejnej správy oňom dozvedela.

 Žaloba musí obsahovať:

- ✓ označenie „Žaloba proti inému zásahu orgánu verejnej správy“
- ✓ označenie súdu, ktorému je určená
- ✓ označenie žalobcu a žalovaného orgánu
- ✓ opis situácie
- ✓ označenie zásahu spočívajúcim v nesprístupnení budovy bezbariérovým spôsobom
- ✓ označenie dôkazov na preukázanie situácie
- ✓ podpis
- ✓ návrh, aby súd zakázal žalovanému pokračovať v zásahu do práv žalobcu

 Žalobca musí ku žalobe priložiť dôkazy, ktoré má k dispozícii, napr. dokumentáciu, fotografie atď.

 Žalobca sa musí identifikovať:

- ✓ menom ✓ priezviskom
- ✓ adresou trvalého pobytu alebo iného pobytu ✓ dátumom narodenia

 Za žalovaného treba označiť zodpovedný orgán, ktorý odmietol zásah odstrániť a sprístupniť budovu.

2. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom

Slovenská republika zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

Nesprávny úradný postup je aj nečinnosť orgánov verejnej moci, napr. nezabezpečenie bezbariérového prístupu osobám so zdravotným postihnutím.

Zodpovednému orgánu je potrebné najprv doručiť žiadost o predbežné prerokovanie nároku na nahradu škody.

- Zo žiadosti musí byť zrejmé:
- ✓ kto náhradu škody žiada
 - ✓ ktorej veci sa týka
 - ✓ titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha
 - ✓ akým spôsobom škoda vznikla
 - ✓ čoho sa poškodený domáha

Rovnako musí obsahovať:

- ✓ výšku požadovanej náhrady
- ✓ označenie zodpovedného orgánu

Ak orgán verejnej správy odmietne náhradu škody, alebo do 6 mesiacov náhradu škody neposkytne, alebo poskytne len čiastočne, je možné domáhať sa náhrady škody na súde.

Ak orgán verejnej správy odmietne škodu nahradit',
je možné zažalovať náhradu škody do troch rokov od zistenia,
že škoda vznikla.

Žalobu môže podať plnoletá osoba spôsobilá na právne úkony,
ako aj zákonný zástupca v mene maloletej osoby,
či osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony.

Žaloba o náhradu škody voči štátu sa podáva na okresný súd v tom obvode, v ktorom vznikla
škoda, t. j. kde sa nachádza neprístupná budova.

Žaloba musí obsahovať:

- ✓ označenie súdu, ktorému je určená
- ✓ označenie žalobcu
- ✓ žalovaného orgánu
- ✓ opis situácie
- ✓ označenie dôkazov na preukázanie situácie
- ✓ žalobný návrh na úhradu škody, ktorej sa žalobca domáha
- ✓ podpis

Žalobca musí ku žalobe priložiť dôkazy,
ktoré má k dispozícii, napr. dokumentáciu, fotografie atď.

Žalobca sa musí identifikovať:

- ✓ menom ✓ priezviskom
- ✓ adresou trvalého pobytu alebo iného pobytu ✓ dátumom narodenia

Za žalovaného treba označiť zodpovedný orgán,
ktorý odmietol škodu nahradit'.

3. Žaloba na ochranu osobnosti

Podľa Občianskeho zákonníka má každý právo „na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti“.

Ak sú tieto práva človeku odopreté v dôsledku neprístupnosti budovy, má jednotlivec právo na upustenie od neoprávnených zásahov, odstránenie následkov týchto zásahov a primerané zadostučinenie.

To zahŕňa sprístupnenie budovy spôsobom umožňujúcim bezbariérový prístup, vďaka ktorému osoby so zdravotným postihnutím môžu dôstojne vstúpiť. Tohto upustenia od zásahov a sprístupnenia budovy je možné domáhať sa aj súdne.

Podľa Občianskeho zákonníka „Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.“

Touto povinnosťou je aj rešpektovať ľudskú dôstojnosť osôb so zdravotným postihnutím a podniknúť kroky na sprístupnenie budov bezbariérovým spôsobom.

Pokiaľ by nerešpektovaním tohto práva došlo k ujme na právach, zodpovedá orgán verejnej moci či poskytovateľ služby aj za náhradu nemajetkovej ujmy, prípadne náhradu spôsobenej finančnej škody. Týchto náhrad je tiež možné domáhať sa súdne.

Žalobu môže podať plnoletá osoba spôsobilá na právne úkony, ako aj zákonný zástupca v mene maloletej osoby, či osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony.

Žaloba o náhradu škody voči štátu sa podáva na okresný súd v tom obvode, v ktorom vznikla škoda, teda, kde sa nachádza neprístupná budova.

Žaloba musí obsahovať:

- ✓ označenie súdu, ktorému je určená
- ✓ označenie žalobcu
- ✓ žalovaného orgánu
- ✓ opis situácie
- ✓ označenie dôkazov na preukázanie situácie
- ✓ žalobný návrh na úhradu škody, ktorej sa žalobca domáha
- ✓ podpis

Žalobca musí ku žalobe priložiť dôkazy, ktoré má k dispozícii, napr. dokumentáciu, fotografie atď.

Žalobca sa musí identifikovať:

- ✓ menom ✓ priezviskom
- ✓ adresou trvalého pobytu alebo iného pobytu ✓ dátumom narodenia.

Za žalovaného treba označiť zodpovedný orgán, ktorý odmietol škodu nahradit'.

Poznámky

D. Iné spôsoby poukázania na problém neprístupnosti

Okrem mimosúdnych a súdnych spôsobov poukázania na problém bariérovosti, môžeme využívať aj naše občianske práva.

Existuje niekoľko spôsobov, ako to môžeme urobiť.

Najčastejšie sú tieto:

1. Využívanie svojho práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných priamo ako občan - občianska participácia
2. Medializácia
3. Spájanie sa

1. Využívanie svojho práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných priamo ako občan - občianska participácia

Ako občania demokratického štátu máme právo zasiahnuť do toho.

ako sa štát riadi a ako funguje.

Máme právo prejavovať naše názory.

Existuje veľa spôsobov, ako to urobiť.

Najčastejšie sú tieto:

- Petícia občanov

- Miestne referendum

- Zhromaždenia obyvateľov obce

- Právo zúčastňovať sa na zasadnutiach zastupiteľstva a rady

- Možnosť verejnosti vyjadriť sa k prerokovaným materiálom

- Informovanosť a sloboda informácií

2. Medializácia

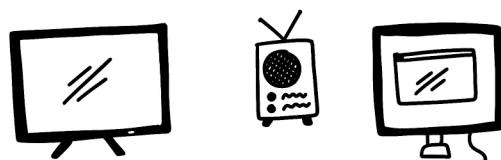
Medializácia je jedným zo spôsobov ako môžeme ovplyvňovať verejnú mienku ohľadom dôležitých vecí.

Je dobré poukázať na problémy a výzvy, s ktorými sa v prostredí okolo nás stretávame.
Môžeme tak urobiť napríklad cez:

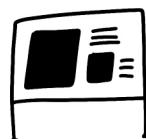
 Lokálne noviny

 Lokálna televízia

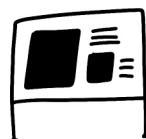

 Lokálne rádio

 Stránka samosprávy - diskusia

 Facebook skupina

 Ostatné sociálne siete: Twitter, Instagram, TikTok a ďalšie

 Regionálne médiá

 Celoslovenské médiá

 Otvorený list

3. Spájanie sa

Iným spôsobom,

ako pracovať s verejnou mienkou a upozorniť na problémy okolo nás,

je spájanie sa.

Môžeme sa rozprávať a hľadať spoločné prieniky medzi témami s inými skupinami obyvateľov alebo mimovládnymi neziskovými organizáciami,

ktorým tiež záleží na prístupnosti verejných priestorov.

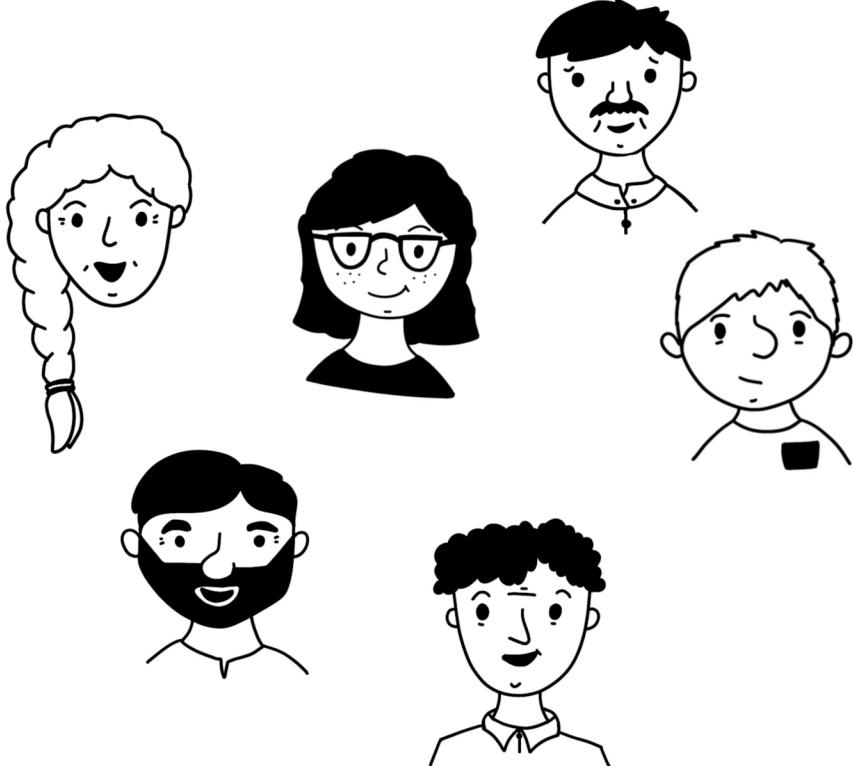
Patria sem napríklad:

 materské centrá

 seniorské organizácie

 cyklisti

 a ďalšie

Nadácia SOCIA sa dlhodobo venuje podpore ľudí s rôznymi znevýhodneniami.

Prístupné prostredie, kde žijeme, je základom pre plnohodnotný a nezávislý život - doma, v škole, v práci, v komunite.

Ked'že mnohí zažívame opak,

je dôležité mať prístupné informácie ako hájiť svoje práva.

Toto nám jasne ukázali dva projekty nadácie.

THE VELUX FOUNDATIONS
VILLUM FONDEN ✕ VELUX FONDEN

Tranzitný program "Zo školy do života" pôsobí v troch okresoch Banskobystrického kraja a realizuje ho ALTERNATÍVA - Centrum nezávislého života, n.o..

Program vznikol v roku 2018 spoluprácou s nadáciou SOCIA a finančnou podporou Nadácie Velux. Mladí ľudia so zdravotným alebo sociálnym znevýhodnením sú v programe sprevádzaní pri ukončovaní vzdelávania a prechode do dospelosti a nezávislého života.

- Visegrad Fund

- •

Projekt Design for All sa zameral na podporu monitorovania prístupnosti budov užívateľmi - ľuďmi so zdravotným znevýhodnením.

Projekt je spolufinancovaný vládami Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska prostredníctvom vyšehradských grantov z Medzinárodného vyšehradského fondu.

Poslaním fondu je presadzovať myšlienky udržateľnej regionálnej spolupráce v strednej Európe.

*Budovy **NE** PRÍSTUPNÉ pre všetkých*

zostavila: Maria Machajdíková

grafický design: Lucia Cangárová

vydala: SOCIA - Nadácia na podporu sociálnych zmien

január 2023

ISBN 978-80-89851-34-8

NEZÁVISLÝ = NÁŠ ŽIVOT

socia